

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.64>**І. Я. Олендер**доктор юридичних наук,
суддя Верховного Суду в Касаційному адміністративному суді

ЗОВНІШНЄ ПОДВІЙНЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ТА НАСЛІДКИ

У статті проаналізовано різні аспекти міжнародного подвійного оподаткування, зосереджено увагу на його економічних і юридичних аспектах. Визначено, що економічне подвійне оподаткування виникає внаслідок перенесення прибутку та одночасного оподаткування, що потребує вирішення через взаємну угоду між державами. Юридичне подвійне оподаткування, у свою чергу, спостерігається у випадках, коли один платник податків оподатковується у двох державах з однаковими податковими періодами. Особливу увагу приділено різниці між прямими та непрямими податками, що впливає на механізми уникнення подвійного оподаткування. Висвітлено судові рішення та міжнародні практики з цієї проблематики.

Також проаналізовано практику вирішення судових спорів у сфері оподаткування дивідендів у країнах Європейського Союзу. Основною увагою дослідження є можливість національних судів звертатися до Європейського Суду для отримання тлумачень стосовно заборони обмежень, що виникають з національного податкового законодавства щодо дивідендів від компаній-резидентів та нерезидентів. Аналіз показав, що практика таких звернень не є новою, враховуючи аналогічні ситуації в минулому, зокрема, в 2003 році. Виокремлено ключові аспекти юридичного становища, що породжує подвійне оподаткування, та необхідність врегулювання цих питань через податкові договори між державами-членами ЄС. Аналізуються позиції Європейського Суду щодо вирішення спірних питань, зокрема, його підходи до визначення порушення основних свобод через юридичне подвійне оподаткування та можливості його уникнення шляхом міжнародних угод.

Досліджено, як міжнародні судові органи і внутрішні суди країн Європейського Союзу використовують правові норми та механізми для розв'язання складних юридичних проблем, пов'язаних із подвійним оподаткуванням та обмеженнями, що виникають в контексті оподаткування дивідендів. Розглянуто вплив судових рішень і національного законодавства на формування міжнародної практики у цій сфері. Особлива увага приділена еволюції правових підходів до визначення і вирішення протиріч щодо подвійного оподаткування та його уникнення, що стає предметом інтенсивного обговорення на міжнародному рівні.

Ключові слова: оподаткування дивідендів, юридичне подвійне оподаткування, міжнародне подвійне оподаткування, судові рішення, міжнародні практики.

Характеризувати види подвійного оподаткування можна по-різному. Одним з підходів є диференціація міжнародного подвійного оподаткування на економічне та юридичне.

Економічне подвійне оподаткування можна визначити як «оподаткування двох різних осіб щодо одного доходу або капіталу» [1]. Найбільш типовими причинами економічного подвійного оподаткування є переписування прибутку від операцій між асоційованими підприємствами та одночасне оподаткування прибутку компанії на рівні компанії та дивідендів на рівні акціонера [2]. У Коментарях до Типової податкової конвенції про доходи та капітал (абз. 40) наголошується, що економічні питання подвійного

оподаткування, які виникають внаслідок коригування трансфертного ціноутворення в операціях із пов'язаними сторонами, як правило, вирішуються шляхом процедури взаємної угоди [2]. При цьому окремі фахівці вказують на ситуації, які виникають через оподаткування прибутку як на рівні компанії, так і на рівні акціонерів. Такі ситуації можуть бути вирішені лише належним поєднанням як внутрішнього законодавства, так і податкових договорів [3].

Юридичне подвійне оподаткування в Типовій податковій конвенції про доходи та капітал визначається як «встановлення порівнянних податків у двох (або більше) державах на одного платника податків щодо одного і того ж пред-

мета протягом однакових періодів» [1]. Найчастіше юридичне подвійне оподаткування в контексті цієї Конвенції зводиться до випадків, коли резидент однієї договірної держави оподатковується за статтями доходу в країні-джерелі, а ці доходи оподатковуються в державі проживання (наприклад, відсотки; роялті; дивіденди; дохід від постійного представництва у країні-джерелі; або коригування трансфертного ціноутворення, здійснене в країні проживання щодо транзакцій, що проводяться з постійним представництвом у країні-джерелі) [3]. К. ван Раад з цього приводу зауважує, що юридичні питання можуть включати не лише подвійне оподаткування, а й навіть потрійне оподаткування. Він наводить такий приклад: резидент країни А здійснює бізнес у країні Б через постійне представництво, розташоване в ній, яке, у свою чергу, надає позику резиденту країни В. Вчений зазначає, що резидент країни А буде обкладатися податком з тих же доходів у трьох країнах: «У країні В на основі правил про джерела, у країні Б на основі правил щодо джерел для постійних представництв, а в країні А на основі правил проживання» [4].

Не менш важливим є підхід до диференціації подвійного оподаткування за типом податку. За цією ознакою виокремлюють подвійне оподаткування по прямих та непрямих податках. Подібна диференціація є важливою через особливості суб'єктного складу учасників податкових відносин. Коли йдеться про непряме оподаткування відбувається розрив формального та реального платника, що обумовлює застосування специфічних механізмів, наприклад податкового кредиту по ПДВ. Крім того, за загальним правилом експортні операції непрямим податками не оподатковуються через те, що це податки на споживання. У Європейських країнах правове регулювання питань, пов'язаних із сплатою ПДВ, детально урегульовано, у тому числі деталізовані механізми усунення подвійного оподаткування.

Більш неоднозначною є ситуація із подвійним оподаткуванням прямими податками. Раніше вже було зазначено, що міжнародне подвійне оподаткування часто виникає внаслідок одночасного оподаткування країнами доходів особи у країні походження капіталу та в країні-інвесторі, податковим резидентом якої і є такий платник податків. Часто питання щодо оподаткування в подібних випадках вирішуються не національним законодавством і навіть не міжнародними договорами з питань

усунення подвійного оподаткування, а судом. Однією з кількох справ щодо оподаткування дивідендів, яку нещодавно вирішив Європейський Суд, була справа Керкхаерт і Моррес [5]. На прикладі цієї справи варто розглянути процедури, що застосовуються з метою усунення подвійного оподаткування по прямих податках у країнах Європейського Союзу.

Відмінною рисою справи Керкхаерт і Моррес була констатація юридичного подвійного оподаткування. Це обумовило виникнення питання про те, чи має держава проживання акціонера уникати юридичного подвійного оподаткування шляхом зарахування податків, утриманих з держави-джерела. У 1995–1996 роках бельгійські платники податків містер Керкхаерт та пані Моррес отримали дивіденди від компанії, розташованої у Франції. Франція відповідно до ч. 3 ст. 15 бельгійсько-французького договору про уникнення подвійного оподаткування нарахувала 15% податку на виплату дивідендів до того, як вони були перераховані в Бельгію Керкхаерту та Моррес. Коли Керкхаерт і Моррес оголосили дивіденди за своєю декларацією з податку на доходи фізичних осіб у Бельгії, Бельгія нарахувала податок у розмірі 25%, але французами не було зараховано податок на доходи [5].

Франція на той час використовувала систему обчислення для зменшення подвійного економічного оподаткування прибутку підприємств. Відповідно до неї корпоративний податок повністю або частково обкладався податком на прибуток, що підлягає сплаті дивідендів на рівні акціонерів. Тобто застосовувалася імпутаційна (залікова) система корпоративних податків, у рамках якої надається імпутаційний кредит (*avoir fiscal*). Він був наданий всім вітчизняним акціонерам, а також іноземним акціонерам за допомогою податкових договорів. Коли імпутаційний кредит було надано іноземним акціонерам, він був доданий до дивідендів, і обидва обкладались відповідно до французького податкового законодавства із утриманням податку у розмірі 15%.

Європейський Суд не розглянув наслідки фінансового звільнення, але, скоріше, зосереджувався на звільненому юридичному подвійному оподаткуванні, оскільки запит про попереднє ухвалу від національного суду фокусувався на питанні подвійного оподаткування [6]. Європейський Суд спеціально не виніс рішення щодо доцільності розгляду французького імпутаційного кредиту, і жодна згадка

про нього в справі не з'являється. На відміну від них, генеральний адвокат справді вважав кредит фіскальним [7].

Фактично відбулась ситуація, у якій Бельгія не змогла зарахувати французький податок на прибуток. Це, судячи з матеріалів справи, суперечить положенню французько-бельгійського податкового договору. У свою чергу цей договір передбачав, що Бельгія зараховує французам утримання податку. При цьому раніше бельгійські суди постановили, що Бельгія не порушувала податковий договір, відмовляючи в кредитуванні французького утримання податку, але «французький» податок просто вираховувався з бази оподаткування в Бельгії.

Бельгійські суди виходили при аргументації своїх рішень з власного трактування ст. 19А Податкового договору, відповідно до якої Бельгія зобов'язана надати кредит для податку, який утримує Франція. Договір передбачав зменшення податкового збору в Бельгії: «по-перше, податок, який утримується за нормальною ставкою, і, по-друге, фіксований відсоток іноземного податку, котрий підлягає сплаті за умовами, встановленими бельгійським законодавством, за умови, що такий відсоток може не бути нижче 15% від цієї чистої суми» [8]. Власне тлумачення судами ст. 19А цього договору зводилося до визнання її «надмірною». Ця гіпотеза ґрунтувалась на тому, що положення про податковий договір поширилися на передбачені національним законодавством Бельгії пільги, тому бельгійські суди визнали, що податковий договір не передбачає жодних прав, окрім тих, що містяться у внутрішньому законодавстві Бельгії. Таким чином, коли національне законодавство було реформовано з метою виключення кредиту, він більше не міг вимагатись згідно з податковим договором [8].

Незважаючи на те, що як внутрішні, так і транскордонні дивіденди обкладались податковою ставкою 25% у Бельгії, і отже, трактувались однаково, поєднання французького утримання податків та бельгійської неможливості зарахування французького утримання податків призвело до більшого податкового навантаження на транскордонні дивіденди [8].

Особливістю вирішення судових спорів у країнах Європейського Союзу є можливість звернення національних судів за роз'ясненнями законодавства ЄС до наднаціональних судових інстанцій. Ураховуючи значну різницю правового регулювання оподаткування внутрішніх та транскордонних дивідендів, суд Бельгії звер-

нувся до Європейського Суду. Питання полягало в трактуванні ст. 56 Договору ЄС: «Чи трактується ст. 56 Договору ЄС як заборона обмеження, що виникає внаслідок положень законодавства про податок на прибуток держави-члена... який передбачає дивіденди від компаній-резидентів та дивіденди від компанії, що проживають в іншій державі-члені, за тією самою єдиною ставкою податку, не передбачаючи в останньому випадку нарахування податку, що стягується з джерела в цій іншій державі-члені» [6; 21]. Іншими словами, суть питання зводилося до того, чи не суперечить юридичне подвійне оподаткування основним свободам.

Подібна практика, коли національні суди звертаються до Європейського Суду, не є новою. Так, Комісія Європейського співробітництва (далі – Комісія) у 2003 році розглянула подібну проблему у своєму Повідомленні про оподаткування дивідендів фізичних осіб на внутрішньому ринку [9]. У результаті було зазначено, що оподаткування транскордонних дивідендів слід розглядати як обмеження вільного руху капіталу, а це заборонене ст. 56 Договору ЄС. Постає резонне питання – чия сторона винна у подвійному оподаткуванні? Чому виникають негативні наслідки у вигляді подвійного оподаткування через поєднання французького податку на прибуток та бельгійського податку на рівні акціонерів?

Однозначної відповіді на ці питання Європейський Суд не надав. Була констатована необхідність держави проживання, згідно із законодавством Співтовариства, уникати подвійного оподаткування шляхом надання кредиту у випадках, коли податковий договір надає країні-джерелу право стягувати податок, який утримується, та передбачає кредит у країні проживання [6; 9]. При цьому таку позицію європейські фахівці в галузі права розуміють таким чином: «По-перше, звільнення від юридичного подвійного оподаткування вимагається згідно з основними свободами, і по-друге, коли держава-джерело та держава місця проживання уклали податковий договір, де визначено пріоритет, яка держава повинна уникнути подвійного оподаткування згідно із законодавством Співтовариства [6].

Фактично наслідком вирішення судової справи бельгійськими судами стало встановлення факту, що відмова Бельгії зарахувати французам утримання податків на вхідні дивіденди не порушує французько-бельгійський

податковий договір. При цьому, відповідно до висновку Комісії, саме Бельгія несе відповідальність (відповідно до норм законодавства ЄС) за неналежну реалізацію процедури кредитування суми податку, утриманої у Франції. Такий висновок ґрунтується на тому, що Бельгія уклала з Францією податковий договір, а його положення дозволяють, по-перше, утримувати Франції дивіденди, виплачені французьким компаніям бельгійським акціонерам, та, по-друге, передбачати кредит Бельгії. Георг Кофлер та Р. Менсон роблять з цього приводу влучне зауваження: «Комісія буде покладатися на існуючі податкові договори, щоб розподілити відповідальність за полегшення юридичного подвійного оподаткування, яке порушує основні свободи» [6].

Фактично у справі Керкхаерт і Моррес Європейський Суд визнав, що податковий збиток отримувачів транскордонних дивідентів є результатом одночасної реалізації фіскального суверенітету двома державами-членами. При цьому було наголошено на винятковій важливості податкових договорів для усунення або пом'якшення негативних наслідків спільного існування національних податкових систем. Крім того, Європейський Суд визнав відсутність єдиних або гармонізованих заходів, спрямованих на усунення юридичного подвійного оподаткування на рівні Співтовариства. Водночас потрібно наголосити, що Європейський Суд, незважаючи на наслідки у вигляді подвійного оподаткування, заподіяні бельгійським податковим режимом оподаткування дивідентів, це не порушує основні свободи [6].

Характеризуючи таку практику по справам, пов'язаним із подвійним оподаткуванням, європейські фахівці піддають її критиці [11, с. 158-159]. Наголошують вчені на непослідовності висновків Європейського Суду, який у справі Керкхаерт і Моррес не намагався відрізнити пряме оподаткування від тих галузей права, де він визнав подвійне обтяження порушенням основних свобод [6].

Вчені роблять припущення: якби Європейський Суд вирішив, що подвійне оподаткування порушує основні свободи, йому було б запропоновано прийняти політичні рішення щодо того, яка держава-член повинна утримуватися від оподаткування. При цьому вони роблять висновок, що Європейський Суд мав на меті не допустити вторгнення в політичний суверенітет держав-членів [6, с. 79-80]. При цьому вплив рішення Європейського Суду про порушення

основних свобод внаслідок допущення юридичного подвійного оподаткування може бути обмежений самими державами-членами. Такий механізм обумовлено нормами ст. 293 Договору ЄС (передбачає право укладення угод про уникнення подвійне оподаткування).

Перегляд податкових договорів на виконання рішення Європейського Суду може повернути державам-членам повноваження вирішувати, яка з них повинна звільнити від подвійного оподаткування. Європейський Суд завжди дотримувався умов податкових договорів. Цей орган має позицію, відповідно до якої держави-члени самі компетентні визначати (у тому числі шляхом укладання міжнародних угод з усунення подвійного оподаткування) критерії оподаткування доходів і багатства «з метою усунення подвійного оподаткування» [10].

Утім, на переконання деяких фахівців, судове самообмеження видається недоречним там, де «той факт, що оподатковувана подія може оподатковуватися двічі, є найсерйознішою перешкодою для людей та їхнього капітала, що перетинає внутрішні кордони» [12; 13, с. 138; 14, с. 63-98].

Інший характер має європейська судова практика розгляду справ про усунення подвійного оподаткування по непрямим податках. Показовою тут є справа Гастона Шуля та деякі інші [15; 16]. Варто ще раз наголосити, що зараз країни Європейського Союзу досягли значних успіхів у гармонізації податкового законодавства щодо непрямого оподаткування, але на її ранніх стадіях транскордонні економічні відносини зазнавали подвійного непрямого оподаткування. Йдеться про особливості реалізації податкового обов'язку щодо податку на додану вартість у випадках неможливості отримання експортером податкового кредиту, або коли він не міг повернути вхідний податок на додану вартість. При цьому внутрішні платники податку, як правило, могли це зробити, а імпортер повинен був сплатити податок на додану вартість при імпорті.

Європейський Суд у справі Гастона Шуля зайняв чітку позицію, відповідно до якої держава-член повинна надати податковий кредит на вхідний податок на додану вартість, що стягується в державі експорту, з метою уникнення подвійного оподаткування [15]. При цьому, ураховуючи такий висновок, виникає уявлення про неоднomanітність розгляду Європейським Судом справ про уникнення подвійного оподаткування по прямих та непрямих податках. Проте

Європейський Суд доволі чітко обмежив рамки підходу, застосованого по справі Гастона Шуля, областями, де гармонізоване вторинне законодавство Співтовариства. У них основи встановлення податків та їх елементів однакові на всій території Співтовариства [14; 17; 19; 18].

Георг Кофлер та Рут Менсон наголошують на важливості такого обмеження при вирішенні питання щодо можливості поширення зазначених підходів впливу на тягар юридичного подвійного оподаткування, оскільки прямі податки в основному не гармонізовані в Європейському Союзі, на відміну від податку на додану вартість. При цьому вони роблять висновок про поширення Європейським Судом, за наслідками розгляду справи Гастон Шуля, підходу подвійного тягаря за межі районів, гармонізованих вторинним законодавством Співтовариства. Йдеться про справу Ліндфорса [20], яка стосувалась оподаткування реєстрації автомобіля. Зокрема, Європейський Суд постановив, що держава-член не може нарахувати податок на реєстрацію автомобілів з нових резидентів, якщо через нього вони опиняться в менш вигідному становищі, ніж постійні резиденти, враховуючи подібні податки, які новий резидент міг сплатити в інших державах-членах. Європейський Суд дійшов такого висновку, незважаючи визнання того, що податок на автомобіль в принципі не узгоджується та не забороняється вторинним законодавством Співтовариства [6].

Список використаних джерел:

1. OECD. Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version. OECD. 2010. 470 p. URL: <https://www.oecd.org/ctp/treaties/modeltaxconventiononincomeandoncapital-condensedversionjuly2010.htm> (Last accessed: 29.03.2020).
2. Коментарі до Модельної податкової конвенції ОЕСР «Про доходи та капітал». OECD. 2010. URL: <https://www.oecd.org/berlin/publikationen/43324465.pdf> (Last accessed: 20.04.2020).
3. Becerra J.A. Interpretation and Application of Tax Treaties in North America 2nd edition. IBFD. 2013. 368 p. URL: <https://www.ibfd.org/IBFD-Products/Interpretation-and-Application-Tax-Treaties-North-America-2nd-edition> (Last accessed: 29.03.2020).
4. K. van Raad. The 1992 OECD Model Treaty: Triangular Cases. IBFD. 1993. Vol. 33 Eur. Taxn 9. P. 298 – 301.
5. Case of Mark Kerckhaert and Bernadette Morres v Belgische Staat № C-513/04. European Court Reports. I-10967. 14 November 2006. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL&DTS_DOM=ALL&DN=62004C%3F0513&lang=en&type=advanced&qid=1603294510941 (Last accessed: 24.03.2020).
6. Kofler G., Mason R. Double taxation: a European “switch in time?”. *Columbia journal of European law*. 2007. Vol. 14. P. 65-66. URL: <http://ssrn.com/abstract=979750> (Last accessed: 26.03.2020)
7. Opinion of Mr Advocate General Geelhoed. In case of Mark Kerckhaert and Bernadette Morres v Belgische Staat № C-513/04. European Court Reports. I-10967. 6 April 2006. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A62004CC0513> (Last accessed: 14.04.2020)
8. Quaghebeur M. ECJ to Examine Belgian Treatment of Inbound Dividends. *International Tax Journal for Tax Specialists*. 2005. Vol. 37. 739, 741.
9. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee: Dividend Taxation of Individuals in the Internal Market. 2003. Vol. 810 final.
10. Case of C-336/96, Gilly v. Directeur des Services Fiscaux du Bas-Rhin, 1998 ECR I-2793, 24. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=43844&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15446393>
11. Kofler G. Doppelbesteuerungsabkommen und Europäisches gemeinschaftsrecht. Wien, Linde-Verl., 2007. P. 158–159.
12. Case of Peralta № C-379/92. European Court Reports. I-3453, 48. 14 July 1994. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=98652&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15531542> (Last accessed: 24.03.2020).
13. Hellerstein W. Is “Internal Consistency” Foolish?: Reflections on an Emerging Commerce Clause Restraint on State Taxation. *Michigan Law Review*. 1988. Vol. 87. P. 138.
14. Annual report of the Federal trade commission: for the fiscal year ended June 30, 1930. *Washington Government Printing Office*. 1930. P. 9. URL: https://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/reports_annual/annual-report-1930/ar1930_0.pdf (Last accessed: 22.02.2020).
15. Case of Schul v. Inspecteur der Invoerrechten en Accijnzen № 15/81. European Court Reports. 1409. 5 May 1982 URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=91250&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15446589> (Last accessed: 22.03.2020).
16. Case of Bergeres-Becque v. Service Interrégional des Douanes № 39/85. European Court Reports.

259. 23 January 1986. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=93728&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15446719> (Last accessed: 22.03.2020).
17. Case of Oro Amsterdam Beheer BV and Concerto BV v. Inspecteur der Omzetbelasting № 165/88. European Court Reports. 4081. 5 December 1989. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=96047&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15528136> (Last accessed: 22.03.2020).
18. Case of Statens Kontrol med ædle Metaller v. Larsen № 142/77. European Court Reports. 1543. 29 June 1978. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=89732&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15528326> (Last accessed: 22.03.2020).
19. Case Of Herbert Scharbatke v. Germant № C-72/92. European Court Reports. I-5509. 27 October 1993. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61992CJ0072&from=EN> (Last accessed: 24.03.2020).
20. Case of Lindfors № C-365/02. European Court Reports. I-7183. 15 July 2004. URL: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=49412&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=15528479>. (Last accessed: 24.03.2020).
21. Case of Mark Kerckhaert and Bernadette Morres v Belgische Staat № C-513/04. European Court Reports. I-10967. 14 November 2006. URL: https://eur-lex.europa.eu/search.html?SUBDOM_INIT=ALL_ALL&DTS_SUBDOM=ALL_ALL&DTS_DOM=ALL&DN=62004C%3F0513&lang=en&type=advanced&qid=1603294510941 (Last accessed: 24.03.2020).
-

Olender I. Ya. External double taxation: causes and consequences

This article analyzes various aspects of international double taxation, focusing on its economic and legal dimensions. It identifies that economic double taxation arises from profit shifting and simultaneous taxation, necessitating resolution through mutual agreements between states. Legal double taxation, in turn, occurs when a taxpayer is taxed in two countries with identical tax periods. Special attention is given to the distinction between direct and indirect taxes, influencing mechanisms for avoiding double taxation. The study highlights judicial decisions and international practices on this issue.

Additionally, the article examines the practice of resolving tax disputes concerning dividends in European Union countries. The research emphasizes national courts' ability to seek interpretations from the European Court of Justice regarding restrictions arising from national tax legislation on dividends from resident and non-resident companies. The analysis shows that such referrals are not novel, considering similar situations in the past, notably in 2003. Key aspects of the legal framework generating double taxation are identified, underscoring the need for regulation through tax treaties among EU member states. The positions of the European Court of Justice on resolving contentious issues, including its approaches to defining violations of fundamental freedoms due to legal double taxation and possibilities for its avoidance through international agreements, are scrutinized.

The study explores how international judicial bodies and domestic courts of EU countries utilize legal norms and mechanisms to address complex legal issues related to double taxation and associated dividend restrictions. It examines the impact of judicial decisions and national legislation on shaping international practices in this field. Special attention is devoted to the evolution of legal approaches in defining and resolving conflicts regarding double taxation and its avoidance, topics subject to intense international debate.

Key words: *dividend taxation, legal double taxation, international double taxation, judicial decisions, international practices.*